

Könens masker faller sönder

Sedan skrattar och funderar man

TEATER

X och Y. Teaterhögskolan, det Nordiska magisteråret, NorMa. Under ledning av Etienne Glaser och Diane Torr. Teaterhögskolan 25.1.

Hur vara kvinna när man är man, hur vara man när man är kvinna? Studieperioden på teaterhögskolan med avslutande arbetsdemonstration har undersökt hur man upplever sig och sin omvärld i det andra könets hamn. Genusprincipen har det vridits och vänts på. Upplevelsen har styrt arbetet. Antingen inifrån utåt, eller utifrån yttre attribut som färger av sig på upplevelsen; dragstilen.

Könen segregeras på varsin våning. På femte våningen möter vi männen som under ledning av Etienne Glaser från Stockholm utgick från upplevelsen av att vara kvinna. I neonbelysningen är männen mycket utsatta och sårbara. Jag inser att jag sitter och tittar på dem avvaktande; hur ska de klara av sin uppgift? De blir kämpande utsatta objekt att värdera. Deras kroppar och skavanker registreras. Endel är mer övertygande när de pratar, lätt, mjukt, i litet högre tonläge. Andra när de är tysta.

Glaser och de unga männen har skapat en situation som visar fram kvinnan som objekt genom en subtil känsla av obehag. Jag i publiken, bland de som tittar, har inkorporerat "den manliga blicken", den som ser på kvinnan som ett objekt, som något som ska prestera, som en annan, från den makt-havandes perspektiv. Här handlar det inte om förföriska trick utan om makt. De på scenen är konstigt maktlösa.

Jonas Kippersund måste nämnas, för hans kvinna är en kvinna. Hon är hemma i sin kropp; som kvinna, som upp-trädare. Hon är mullig, rättfram med slitna skor, och gedigen yrkeskunskap i blå kavaj. Hon finns överallt. Pålitlig och osynlig. Den enda som aldrig blev tafsad på i skolan.

Var och en berättar sina berättelser isolerade från varandra. Kanske kvinnor är ensamma i grunden, kanske en sorts handfallenhet grundar sig på en existentiell genusensamhet. Det handlar mycket om kropp, barnafödande, graviditet, njutning, kroppshat, mens. Mycket som känns att skådespelarna helt enkelt har varit nyfikna på. De har undersökt kvinnan hos sig själva, och kompletterat med djupintervjuer, görande kvin-

nosaker. Genus möter upplevelse.

Om kvinnorna utstrålade osäkerhet och ogripbar mjukhet tar kvinno-männen plats och förför uti hejdlösa skratt-paroxysmer. Klara gester, betonade ord, tydlig riktning i blick och rörelse. Breddbent står de, tuggummituggande, föraktfullt tittande. Det är en ironisk, politisk feministisk show.

I motsats till Glaser arbetar

drag-king Diane Torr utifrån de yttre betingelserna och imitationen. Vilket är helt logiskt när man tänker på könsroller-nas fördelning. Genom att imitera mäns varande i världen skapar man upplevelsen av att vara man, att ta befriande mycket plats och aldrig be om ursäkt för sin existens.

Kvinnorna har skapat mansroller som är mitt i prick. Det är mera parodi, men snarare än elakhet visas hur makt manifesteras. Fast männen här har inte mycket makt sist och slutligen. Deras tuffa masker faller sönder, de är litet olyckliga, lätt hysteriska, cyniska. De döljer osäkerhet med ett hänflin och rör varandra buffligt. De här männen är fruktansvärt kroppsliga, de talar inte om sina kroppar som kvinnorna gjorde, i stället agerar de. Bufflar runt med varandra, dunkar

i ryggen, går igenom hälsningsritualer, slåss.

Mycket är mitt i prick, man skrattar och sedan funderar man. Det som kändes som en något förlegad grej, könsbyte, "äh det gjorde de i Europa för tio år sedan minst", visar att genus och makt alltid är aktuellt. De bestämmer vårt varande i världen helt enkelt.

ANNIKA TUDEER